

Integrated Basic Education Department
A.Y. 2022-2023

Indibidwal na Pamantayang Pagganap
Filipino sa Piling Larang 12

Pagbasa ng Talumpati

Ang Panganay ng mga Panganay ng Aking Itay.

Magandang umaga aking mga kamag-aral, at lalong lalo na sa ating minamahal na guro, Binibining Calago.

Bago pa man ako mag-umpisa, ako ay nagbibigay babala sa mga detalyeng mababanggit na maaaring may kinalaman sa sekswal, pisikal, berbal, at iba pang sensitibong detalye ng talumpating aking ilalahad. Nais ko ring magpabatid na sana ang mga ilalahad na nakasulat sa papel na ito, ay manatiling mananatili sa apat na sulok ng silid.

Ang talumpating ito ay pinamagatang **ang panganay ng mga panganay ng aking itay**, na layuning ipakilala ang aking sarili sa katanungang...

Sino ako?

Sa simpleng sagot, ako si Angel. Sa bahay ay tinatawag akong Gege, at sa paaralan ay simpleng Angel lamang. Ipinanganak noong ikatlong araw ng Marso, taong dalawampu't lima, ngunit ika-apat ng Marso ang nakalagay sa bawat legal na papeles. Bagamat, lumaking sa tingin ng iba ay normal dahil sa materyal na bagay na nakikita ng iba, may mga bagay pa rin na makakapagbaliko ng kanilang mga hinihita.

Magsimula tayo sa kung paano ako nabuo. Mula sa isang bansang dayuhan, nangyari ang hindi inaasahan. Nabuntis ng isang mamang taga-Bataan ang aking inang Sol, ang ngalan. Si Sol, na biktima ng kasuklam-suklam na tema ng pagmamahalan, kung saan taksil pala ang mamang taga-Bataan. Buntis ang aking ina, nang malaman na hindi lang isang dalaga ang nagdadalang tao sa mga oras iyon. Umuwi si Sol, bungad ang pagkadismaya mula sa kanyang pamilya. Hindi lang dahil taksil ang nakabuntis sa kanya, ngunit dahil na rin ang pagkakaroon ng anak ay ipinagbawal dahil sa sakit niyang dala-dala nang minsan siyang maaksidente sa kalsada.

Buhat nito, hindi maikakailang kasalanan nang ako'y mabuo.

Sino nga ba ako?

Sa ikalawang bahagi ng teksto, aking isadedetalye ang ako, sa kung paano ako lumaki sa aking mundong napakagulo, na maski ako ay hiras sa pagkwento. Isang bahagi ng aking buhay na hindi pa bilang sa daliri ng isang kamay ang aking pinagsasabihan, ngunit sa tingin ko, oras na rin upang ibahagi ang paulit-ulit na sa akin ay nagmumultong nakaraan.

Dalawang taon ako nang iwan akong muli ng aking ina sa mga bisig ng aking lola. Hanggang sa mag-aral ako ng ako ay limang taong gulang pa lamang. Pinsan, tito, tita, at lola, ang naiwang kasama. Hindi ko naman nadama na ako ay nag-iisa, ngunit sa tuwing ito ay mangyayari, hindi ako iniwang mag-isa ng ilan sa aking pamilya. Kasama ko silang maglaro sa tago at walang katao-taong bahagi sa likod ng bahay. Hindi pawang normal na bahay-bahayan at pagtataya-tayaan ang larong nilalaro na hindi kahit kailanman magiging larong pambata. Isang larong nag-umpisa sa maseselang bulong ng aking pinsan, na nauwi sa aktong hindi mabura sa aking isipan. At sa kinagabihan, habang mahimbing at tahimik sa paghilik ang aking lola sa higaan, tiyo ko ang kalaro sa pagpalit ng buwan sa paglubog ng araw. Malinaw pa sa aking isipan, nang makita ng pinakamatandang pinsan ang walang saplot kong katawan, sa likod ng

kurtina kasama ang aking tiyo. Tahimik lang na umalis ang aking pinsan, at kahit gusto pang makipaglaro ni tiyo, binihisan ako nito na parang walang nangyari sa likod ng akto.

Sa paglipas ng taon, si Gege ay ga-*graduate* na ng *pre-school*, si Gege, ay magtatapos na sa paaralang ipinasok lang naman siya dahil sa pamilya niyang sa simbahang ito ay nagseserbisyo, sa St. John the Baptist Parochial School.

Graduate na si Gege, hindi man sa kolehiyo, ngunit nakatanggap pa rin ng napakagandang regalo, ang pagdating ng kaniyang ina mula sa bansang piniling maging isang empleyado. Hindi naman talaga graduation ang dahilan nang pag-uwi ng kanyang ina mula sa bansang dayuhang pinagmulan pa niya. Ang pag-uwi nito ay sa kadahilanang namatay ang ina ng kanyang ina, ang kanyang lola na nagpalaki sa kaniya.

Sa unang pagkikita ni Gege at ng kanyang ina, ito ay mistulang estranghero na unang beses pa lamang niya makikita at makikilala. Dahil hindi naman pala siya ang parehong taong nakilala mula sa likod ng camera, sa telepono kung saan palagi siya ay katawagan. Hindi pala siya ang kaniyang ina na unang tiningala ng siya ay nasa abroad pa. Ibang iba pala ang kaniyang ina sa ipinakilala nang yumaong lola kung sino siya.

Sigaw, sampal, at matatalim na salita ang salubong sa aking walong taong sarili sa bawat pagkakamaling nagagawa. Imbis na pagsabihan, latay ang katumbas. Hanger, sinturon, matigas na bahagi ng walis, kable, suklay, at mabibigat na kamay. Lahat ng madampot, sa akin ay agad ang abot. Isang batang laging balisa, na takot dahil madalas ay pagbuntungan, kahit na minsan ay walang dahilan. Takot, na baka sa pagtalikod, siya rin ay batuhin ng mabigat na upuan.

At sa unang pagkakataong kasama ko ang aking ina, ito rin pala ang huling pagkakataon na nanaisin ko itong makasama.

Labing-dalawang taong gulang ako nang tumungtong ako sa unang taon ng *high school*. Bagong paaralan, at kakaibang kapaligiran, kung saan ang lahat ng tao ay isang estranghero. Sa bagong kapaligiran na aking napuntahan, unti-unting nahubog ang aking kakayahan at pagkakakilanlan. Pero sa pag-aakala kong magiging masaya ang pagtungtong ko sa edad ng aking *junior year*, ay nagkakamali ako rito. Ang utak ko ay nag-umpisang maglakbay ng higit pa sa espasyo ng mundo. At sa edad ring ito, ako ay may nalaman. Hindi lang pala kami dalawa, ang panganay ng aking nabanggit na mamang taga-Bataan. Tatlo pala kami at ako ang panganay sa tatlong mga panganay. Ako, Si Argon, at ang bunso sa aming mga panganay na hindi pinangalanan. Dismayado, iyan ang aking unang naramdaman, ngunit sa huli, ay akin na lamang tinawanan. *Mga lalaki nga naman.*

Nawalan ako ng tiwala sa mundo, at sa mga taong dugo at apelyido lamang ang nagsisilbing ugnayan. Mga taong kadugo na sila mismo ang wumasak. Dahil sa edad ding rin, aking napagtanto ang kasuklam-suklam na ginawa sa akin ni tiyo at ng pinsan noong ako'y nasa limang taong gulang. Dahil hanggang ngayon, nakatira pa rin kami sa iisang tahanan. Sa isang bubong habang walang takas sa tali ng nakaraan. Isang bahagi ng aking buhay na hindi pa bilang sa daliri ng isang kamay ang aking pinagsasabihan, at sa akin ay nagmumultong nakaraan.

Sabi nga sa kanta ni Ms. Taylor mula sa album niyang *Midnights*,

And now that I'm grown

I'm scared of ghosts

Memories feel like weapons

And now that I know

I wish you'd left me wondering

Na nagsasabing, sana'y naiwan na lamang nakapikit, kung sa pagmulat ay nakasisilaw na bubog ng liwanag ang bubulag.

Muli. Ako si Angel.

Lumaking sarili ang kasangga, at sa pagdaloy ng alon ng karagatan, naging tanging sandalan ang mga kaibigan.

Dahil sa pag-uwi sa bahay na kung tawagin ay tahanan, wala namang sasalo sa mga luhang bibitawan kundi ang sarili lamang.

Sa mga anak na panganay ng mga panganay.

Padayon, sa mga taong hanggang ngayon ay hindi pa rin mailigtas ang kanilang batang nakatali sa rehas ng noon.

Nagtatapos. Ang inyong kamag-aral.